ՕՐԱԳԻՐ

10 ՓՐԿ. ԿՊՊԱՔԱՔԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ 10 ՓՐԿ

Գ. ՏԱՐԻ 1290 ՀԼՄԱՂԻԿ ԱԽԵՐ 12 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՕՈՒԼԻՍ 1873 Ն. Տ. ՕՀՈՍՏՈՍ 5 ԹԻՒ 997

Ա Ջ Գ Ա Ց Ի Ն

Գերբնական ազդեցութիւն մը կարծես մեզ դրդեց հարցնելու թէ՝ ո՛վ է Մամուլի մէջ մեզ դէմ տպուած յօդուածները գրողն։ Հաւատաք մը գոյացաւ կարծելու մեզ թէ՝ անշուշտ Հայաստանի կրօնի մը գործ չէին ասոնք։ և տակաւին իրաւունք ունինք եղերը հարցնելու թէ՝ ո՛վ է այն օտարը՝ որ Հայոց մէջ ատրագրութեանը ետեւ՝ Հայոց ազգին գրագիտութիւնն ապանէ։

Փաստ ուրիշին նախանձմտութեան որուշ կամ կանուխ այդ գաղտնիքը հրաշալի կերպով մը մեզի հասնելով՝ ըսաւ հետեւանքը վրայ տակաւին կան գրելիքներ։

Մասին իւր քաղցմանած վրիպերովը Մանզուէզ իւր տաճկաբարբառ յարձակումներովն և անտի-կաթոլիկական յօդուածոց թարգմանութիւններովը, Օրագիր՝ ինչպէս յայտնի է՝ իր խմբագրական յօդուածներովը՝ ազգին մէջէն «կաթոլիկ կրլլամ— բսողներուն թիւը ցամքեցուցին։

Մամուլ ինչ ըրած ունի ցարդ այս մասին.—սա բնաւ այսպիսի ծառայութիւն մը չընելէն զատ՝ ուխտ ըրած է միշտ այս երեք թերթին վարկը կոտրելու՝ աշխատիլ։ Ատեն մը քօնսէրը պատրուակ բռնեց և Մանզուէզի դէմ պէղ հրշ պիր ապամի ոճով սկսաւ գրել։ այն լմնցաւ չը լմնցաւ սկսաւ Օրագրի անհատական և ընտանեկան կեանքը խայտառակելու փորձ փորձելուստէ այն ըսածը՝ թէ Մամուլ մեր Մանզուէզի հետ ըրած պատուաւոր հաշտութենէն ի վեր դէմ գրել սկսած է. Բերայի գերեզմանատան խնդրոյն համար մեր եկեղեցականաց առ վեհ. Մուլթանն աղերսագիրը տուած օրը այդ հաշիւը գոցուեցաւ և անկից վերջը այդ հաշտութեան վրայ բան չը գրեց, այլ ինչպէս ըսինք՝ թիւլպէնտճեան էֆէնտիի Օրագրի դէմ առանց պատճառի յօդուած գրել յանձն չառնելով Մամուլէն բաժնուելէն ի վեր, քաշկռտուն հրամանի մը հետեւանքով դէմ գրել սկսաւ մեր անհատական և ընտանեկան կենաց դէմ, մինչ հետը կարգը պիտի գայ Մասիսի. անկից վերջը դարձեալ Մանզուէզի և յետոյ դարձեալ Օրագրոյ։

Թերևս չուզուի հաւատալ ասոր, բայց պահ մը քննել պէտք է թէ՝ Մամուլ ինչո՛ւ երբէք դէմ չը գրեր փունջի, Հայրենիքի, Ասիայի, և Մեճմուա-ի, և իրեն բան գործ ըրած է այն երեք թերթերը, այն է՝ Մասիս, Մանզումէ և Օրագիր, որք գաթոլիկութիւնը մահացուցին ազգին մէջէն։

Միթէ Հայրենիք, Ջուղայ և Ասիա՝ բնո՞ւ պակասութիւն չունին, և մեք երեք թերթ քա միայն ապանուելու արժանի մարմիններ ենք. ո՛չ, այլ ստուգած հրամանին հնթակայն մեք երեք թերթերս ենք։

Դեռ ասկից 5–6 տարի առաջ պատրիարքարանին դէմ միշտ կ'պատառնային ընելով թէ՝ ապա թէ ոչ կաթոլիկ կըլլանք, բայց այժմ բնաւ այդ խօսքը չը կայ. և սակայն ներկայ ընթացքին վրայ՝ կրնա՞ն քաթոլիկներն հաշտ աչօք նայիլ, կրնա՞ն ներել անոնց՝ որք պատճառ եղան ասոր։

Անոնք՝ որք մեկ ու կէս դարէ ի վեր կ'աշխատին Հայոց ազգը քաթոլիկացնելու՝ անոնք՝ որ Աւետիք պատրիարքին իսկ տանջելու չէ խղճացին, անոնք՝ ինչպէս կարծեմք թէ՝ այժմ ետ կեցած այդ նպատակէն իրենց ներքին դործովը միայն զբաղեալ են։ Ասոր չենք կրնար հաւատալ, մանաւանդ քանի որ կէօչէեան էֆէնտիի նամակը կեցած է՝ յայտնապէս ապացուցած է թէ՝ անոնք ոչ իրենց ներքին դործովը՝ այլ մեր ներքին գործերովն զբաղեալ են, թէ մատ ունին մեր ներքին գործոց մէջ՝ թէ Հայ դիմակին տակ բերան ունին մեզ հետ ոչ իբրև քաթոլիկ, այլ իբրև հայ քաթոլիկաբար խօսողք։

Քաթոլիկութենէ պաշտպանեալ թերթ մը՝ նամանաւանդ զոն պաշտպանող բարձր մարդը՝ իր պատիւն ու վարկը վտանգի տակ դնելով գաղտնի բայց գրաւոր կերպով, և աերութեան օրինաց հակառակ առանց ատեանէ մը հրաւէր ընդունելու խակ, պաշտպանելու եվնելէն վերջը՝ անկէ պաշտպանեալ Մամուլը անպատճառ և անպատճառ կաթոլիկացած է. և կաթոլիկներուն ծախսուած ու անոնց շահուն ծառայող թերթ մըն է. և ով որ քաթոլիկներուն շահուն կը ծառայէ՝ մեր ազգին օգուտ մը չը կրնալ ընելէն զատ՝ վնասակար ալ է։

Ասիկա քնաւ չուր չը վերցներ պահ մը խիստ մեծ պոհոզութիւն ընելով համարենք թէ՝ քաթոլիկութենէ պաշտպանեալ Մամուլը քաթոլիկ չէ, այլ քաթոլիկութեան անտարբեր մ'է. բայց և այնպէս ինչպէս կրնանք ընդունիլ թէ քաթոլիկութեան անտարբեր Հայ մը քաթոլիկութենէ պաշտպանուի մեծ անուանարկութիւն պայն պաշտպանող բարձր մարդուն. ասիկայ խելքի, մտքի և բանականութեան դէմ է։

Անտարբերութիւնը՝ զանտարբերութիւն կը հրաւիրէ. իսկ ծառայութիւնը՝ պաշտպանութիւն. եթէ Մամուլ չը ծառայէ քաթոլիկութեան և եթէ Օրագիր ծառայած ըլլայ քաթոլիկութեան՝ անկարելի է որ կէօչէեան էֆէնտիի մէջտեղ Մամուլ պաշտպանուի քաթոլիկութենէն ընդդէմ Օրագրոյ։

Երկու խօսք ալ Միսաքեան էֆէնտիի ընենք ինչպէս խոստացանք։

Դո՛ւք, էֆէնտի, երբ Մամուլ մեզ քաղաքական ատեանը հրաւիրեցինք, մեզ դատապարտեցիք, ըրածնիդ այլազգի մատը գործոյն մէջ մտցնել է, ըսելով. այժմ յայտնուեցաւ թէ՝ կաթոլիկաց մատը Մամուլի միջոցաւ այդչէն մեր մէջ մտեր է եղեր. և եղբայր եղբօր դէմ հաներ է։

Այժմ լո՞ւռ պիտի կենաք՝ թէ պիտի խօսիք։

Ես իրաւունք չունիմ ձեր դատաստանը խնդրելու, եթէ արդէն դուք ինքնաբերաբար միջամտած և կարծիք յայտնած չըլլայիք։ Սակայն հիմայ ձեր լռութիւնը, եթէ երբէք ընտրէք լուռ կեցնալ, չը գիտեմ թէ ինչ պիտի նշանակէ. հաւանութի՞ւն Մամլոյ գաղտնի դէմքով և իբրև Հայ՝ կաթոլիկաց ծառայելուն, թէ դատապարտութիւն. բայց սա ես հշմարիտ եմ թէ լռութիւնը երբէք դատապարտութիւն չէ։

Հայոց ազգը ձեզ կ'սպասէ լսելու, ձեզ՝ որ կը պաշտպանուիք Մամուլէն, ձեզ՝ որ ներկայ խնդրոյս միջամտած էք արդէն ինքնաբերաբար, ձեզ՝ որ վաղ չունիք ապագային մէջ ինքզինքնիդ Մամուլի խայտառակ թեւանոցը մտնելու, վերջապէս ձեզ՝ որ ամէն խնդրոց մէջ միտիայն անաչառ ըլլալնիդ աշխարհիս բոլոր հարստութիւնը ունենալէ բարձր և նախամեծար կը համարիք։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԻՒ 2 ՕՐԱԹԵՐԹ

Հրատարակչական գնահատակ՝
Տարեկան 12 ռուբլի, կիսամեայ 6 ռ., երեք ամսուան 3 ռ.
Արտասահման տարեկան 15 ռ., կիսամեայ 7 ռ. 50 կ.
Առանձին համարը 3 կոպեկ։

Հրատարակչական գրասենեակ՝
Տարեկան 12 ռուբլի, կիսամեայ 6 ռ., երեք ամսուան 3 ռ.
Արտասահման տարեկան 15 ռ., կիսամեայ 7 ռ. 50 կ.
Առանձին համարը 3 կոպեկ։

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երեկոյեան ժամը 8-ին Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի տաճարում տեղի ունեցաւ Ս. Ներսէս Մեծի հոգեհանգստեան պատարագը։ Ներկայ էին Վեհափառ Հայրապետը, Ս. Էջմիածնի միաբանութիւնը, հոգևորականութեան մի մասը, Կառավարութեան անդամները, Ազգային ժողովի ներկայացուցիչները, Ս. Էջմիածնի դպրոցների աշակերտութիւնը, ինչպէս և բազմաթիւ ժողովուրդ։

Պատարագից յետոյ Վեհափառ Հայրապետը հոգեհանգստեան կարգ կատարեց Ս. Ներսէս Մեծի գերեզմանի վրայ։

Ս. Էջմիածնի Ազգային ժողովի նախագահ Գ. Տէր-Գրիգորեանը Վեհափառ Հայրապետի օրհնութիւնը ստանալուց յետոյ կարդաց հետևեալ ճառը։

«Ներսէս Մեծ, Հայոց Հայրապետ, Ազգի Լուսաւորիչ, Եկեղեցու Հիմնադիր, Ազատութեան Հերոս, Ժողովրդի Սիրելի։

Ահա քսան տարի է, որ մեր սուրբ Հայրենիքի ամեն անկիւնից, ամեն ծայրից, ամեն ցեղից ու դասից, ամեն կողմից, ուր միայն կայ հայ անուն, ուր միայն կայ հայ սիրտ, ուր միայն կայ հայ հոգի, ամենքի աչքերը, ամենքի սրտերը, ամենքի հոգիները դարձած են դէպի քեզ, դէպի քո գերեզմանը, որ գտնւում է Ս. Էջմիածնի մայր տաճարի հարաւային կողմում։ Ամենքի աչքերը, ամենքի սրտերը, ամենքի հոգիները դարձած են դէպի քեզ, որովհետև ամենքը գիտեն, որ քո գերեզմանի վրայ կայ մի սուրբ խորան, որ կոչւում է Ս. Ներսէս Մեծի խորան։ Ամենքը գիտեն, որ այդ խորանի տակ կայ մի սուրբ գերեզման, որ կոչւում է Ս. Ներսէս Մեծի գերեզման։ Ամենքը գիտեն, որ այդ գերեզմանի մէջ հանգչում է Ս. Ներսէս Մեծի սուրբ մարմինը։ Ամենքը գիտեն, որ այդ սուրբ մարմինը հանգչում է այդ գերեզմանի մէջ արդէն քսան տարի է։ Ամենքը գիտեն, որ այդ սուրբ մարմինը հանգչում է այդ գերեզմանի մէջ արդէն քսան տարի է, որովհետև ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը մեռաւ քսան տարի առաջ։ Ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը մեռաւ քսան տարի առաջ, որովհետև ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը ապրեցաւ քսան տարի։ Ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը ապրեցաւ քսան տարի, որովհետև ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը ծնաւ քսան տարի առաջ։ Ամենքը գիտեն, որ Ս. Ներսէս Մեծը ծնաւ քսան տարի առաջ, որովհետև

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Լրատու 2 օրաստոս

Ա.ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

Հայաստանի (Ուրարտու) Հասց Լուսաժողովրդական Կոմիսարիատի Գիտական Մասի Վարիչ Ա. Մարտիրոսյանը Ուղևորվել է Ուրարտական Պեղումների Վայրերը։

ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Մարտիրոսյանը Հայաստանի մասին ունի հետևյալ կարծիքը։

— Հայաստանը ինձ համար հետաքրքրական է ոչ միայն որպես Ուրարտական պեղումների վայր, այլև որպես ամբողջ Հայկական Լեռնաշխարհի կենտրոն։ Հայաստանը ինձ համար հետաքրքրական է նաև որպես Հայկական Լեռնաշխարհի ամենաբարձր երկիր։ Ես ուզում եմ ուսումնասիրել Հայկական Լեռնաշխարհի ֆիզիկական աշխարհագրությունը, որովհետև այդ ուսումնասիրությունը մեծ նշանակություն ունի Ուրարտական պեղումների համար։

Ես ուզում եմ ուսումնասիրել նաև Հայկական Լեռնաշխարհի ժամանակակից ժողովրդ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԱՐԱԳՈՒ

ԱՏԱՄՈՒՆ ՀԱՐԵՒԱՆ ՀԱՒԱՔՈՒՄԸ

ԲԱՑՎԻ–ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹՕՀ 73

Յարգելի հիմնարկ Բօլոր մէկ պարբ, մէկ ՊԻՏԻ կտրէք տալու հետեւեալ ծանուցումը եւ մեզի ղրկէք մեր նշած գինով. մենք ձեզի կ՚ուղարկենք մեր ցանկերը։

ՊԵՏՔ Է ՈՒՆԵՆԱՅ ՄԵԿ ՕՐԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱԳ

Ոչ մի տուն, ոչ մի ընտանիք, ոչ մի գործարան, ոչ մի առեւտրական կազմակերպութիւն չպէտք է զրկուի պատշաճ պատրաստութենէ։ Ամէն մարդ պէտք է ունենայ ամէն տեսակ պատրաստութիւն։ Ամէն մարդ պէտք է ունենայ ամէն տեսակ պատրաստութիւն։